

MENETTELYTAPASUOSITUS ALUSTEN JA SATAMIEN ISPS -YHTEISTYÖHÖN

Menettelytapasuositus on valmistunut huhtikuussa 2004 Suomen Satamaliiton, Suomen Varustamoyhdistyksen ja Satamaoperaattorien yhteistyönä. Suomen Satamaliiton hallitus on hyväksynyt sen satamien käyttöön 21.4.2004 ja Suomen Satamaoperaattorien hallitus 11.6.2004. Merenkululaitos on tietoinen suosituksesta

Menettelytapasuosituksen tarkoitus on helpottaa ja yhdenmukaistaa alusten ja satamarakenteiden välisten turvamenettelyjen suunnittelua ja toteutusta Suomessa. Sitä voidaan tarkistaa myöhemmin soveltamisesta kertyneiden kokemusten perusteella. Ehdotuksessa tarkoitetaan turvatason 1 menettelyjä milloin menettely ei ole sopiva muille turvatasoille.

Menettelytapasuositus perustuu seuraaviin lähteisiin:

IMOn International Ship and Port Facility Security Code ("ISPS-säännöstö"), EU:n parlamentin ja neuvoston asetus alusten ja satamien turvatoimien parantamisesta ((EY) 725/2004) ("turva-asetus"), laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta (11.6.2004) ("alusten ja satamien turvalaki"), laki järjestyksenvalvojista (533/1999) ja pakkokeinolaki (450/1987).

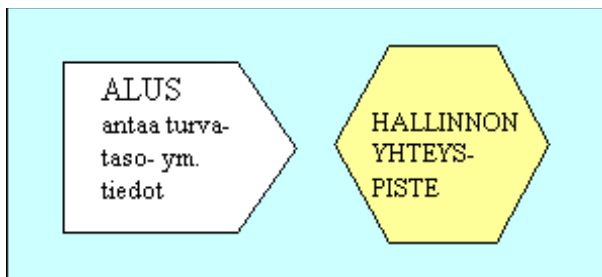
1. SATAMARAKENTEeseen SAAPUMISTA EDELTÄVÄT ILMOITUKSET JA YHTEYDENOTOT

1A. Tavanomaiset menettelyt

EU:n turva-asetuksen 7 artiklan mukaan alusten on ilmoitettava aina ennen satamaan tuloa mm. aluksen hetkinen turvataso, 10 edellistä satamakäyntiä ja niiden aikana mahdollisesti toteutetut erilliset turvajärjestelyt.

Ilmoitus tehdään:

- vähintään 24 h ennen aluksen saapumista
- edellisestä satamarakenteesta lähdettäessä jos matkaa on alle 24 h tai
- viimeistään silloin kun lopullinen määräsatama tulee tietoon.

Alusten ja satamien turvalaki säättää, että aluksen ilmoitus tehdään toimivaltaisen viranomaisen (Merenkululaitos) osoittamaan yhteyspisteeseen, joihin toimivat aluksi väliaikaisesti alueelliset merenkulun tarkastusyksiköt ja myöhemmin pysyvästi PortNet -järjestelmä (www.portnet.fi). Viranomaiset arvioivat ilmoituksen perusteella aluksesta mahdollisesti aiheutuvan turvauhkan.

Satamat saavat saapuvan aluksen ilmoittamat tiedot turvasertifiointitilanteesta, satamakäyntilokin tiedoista ja turvatasosta PortNetiin tehdystä ilmoituksesta. Ennen PortNet-lomakkeiston valmistumista

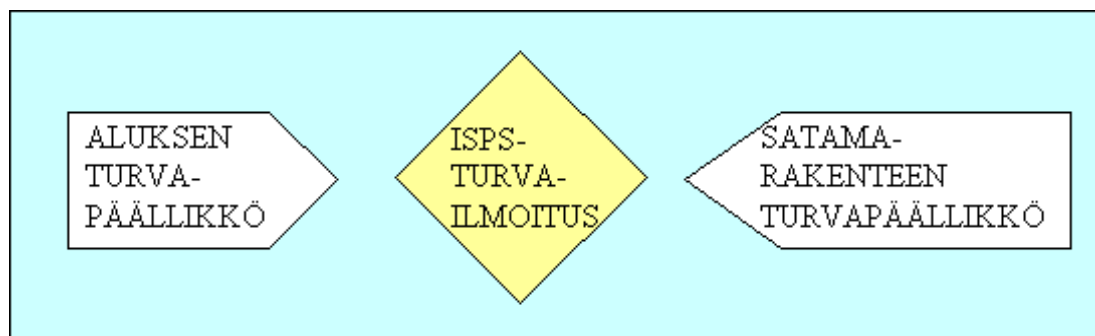
satamien on pyydettävä haluamansa tiedot suoraan alukselta.

Poikkeukset: EU:n jäsenvaltiot voivat vapauttaa alueellaan sijaitsevien satamien välisillä reiteillä säännöllisesti liikennöivät alukset tietyin edellytyksin EU:n turva-asetuksen 7 artiklan mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta.

Satamarakenteiden turvasertifiointitilanteen tiedot löytyvät Kansainvälisen Merenkulkujärjestön tietokannassa ”IMO Global Integrated Shipping Information System, GISIS” osoitteessa <https://www2.imo.org/ISPSCode/Default.aspx>.

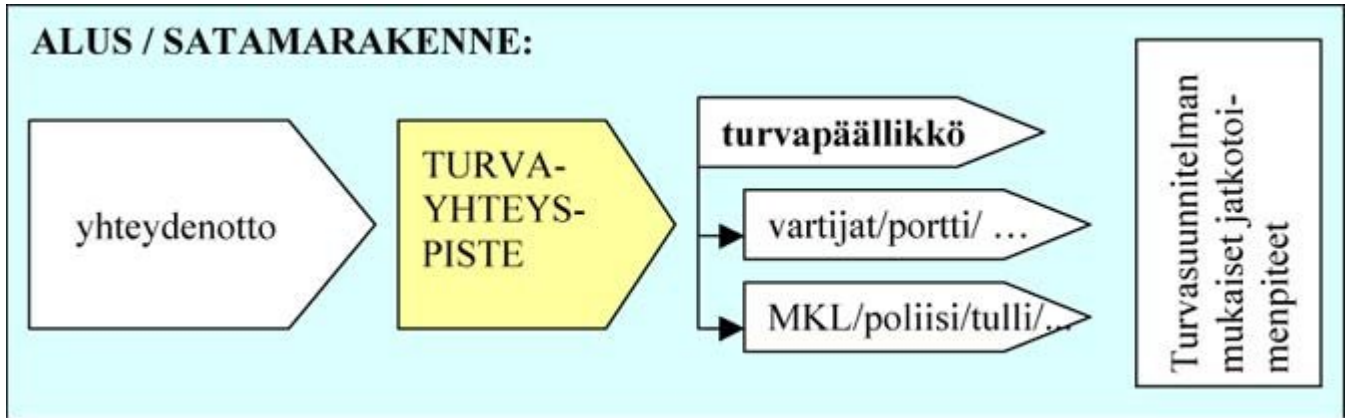
1B. Poikkeavat tilanteet

Jos aluksen ja satamarakenteen turvasot poikkeavat toisistaan, aluksen ja satamarakenteen turvapäälliköt tekevät keskenään ISPS -koodin mukaisen turvailmoituksen (lomakemalli on ISPS -koodin B-osan liitteenä). Satamarakenteen turvasotaa korkeammasta turvasotasta aluksella on ilmoitettava myös Merenkululaitokselle.

1C. Yhteys aluksen ja satamarakenteen turvapäällikköön

ISPS -koodin mukaan turvapäällikön tehtävänä on vastata turvaorganisaation ja –tehtävien valmistelusta, toimeenpanosta ja kehittämisestä. Aluksen ja satamarakenteen vuorovaikutuksen aikana toimitaan yleensä tavanomaisten turvajärjestelyjen mukaisesti ja vasta poikkeavissa tilanteissa tarvitaan turvapäälliköiden yhteydenpitoa.

Yhteys molempien osapuolten kulloinkin tehtävää hoitaviin turvapäälliköihin saadaan aluksen/sataman turvayhteyspisteen kautta. Lisäksi turvayhteyspisteen kautta voidaan antaa ilmoituksia ja välittää tietoja ja tehdä turva-asioita koskevia kysymyksiä.

Turvayhteyspiste on aluksella/satama-alueella tai jossain muualla sijaitseva paikka, jota kautta on AINA mahdollista saada yhteys aluksen tai sataman turvaorganisaatioon.

2. PÄÄSY SATAMARAKENTEeseen

Satamarakenteen laajuus ja kulunvalvonnan järjestelyt eri satamissa vaihtelevat toisistaan. Eri turvatasoilla liikenteen ja liikkumisen valvontapiste, valvottavat asiat sekä toimenpiteiden laatu ja ajoitus muuttuvat sataman turvasuunnitelmassa määriteltyjen periaatteiden mukaisesti. Silloin kun kulunvalvonta satamarakenteisiin tapahtuu satama-alueen rajalla se kattaa kulun myös ISPS-säännösten piiriin kuulumattomiin aluksiin.

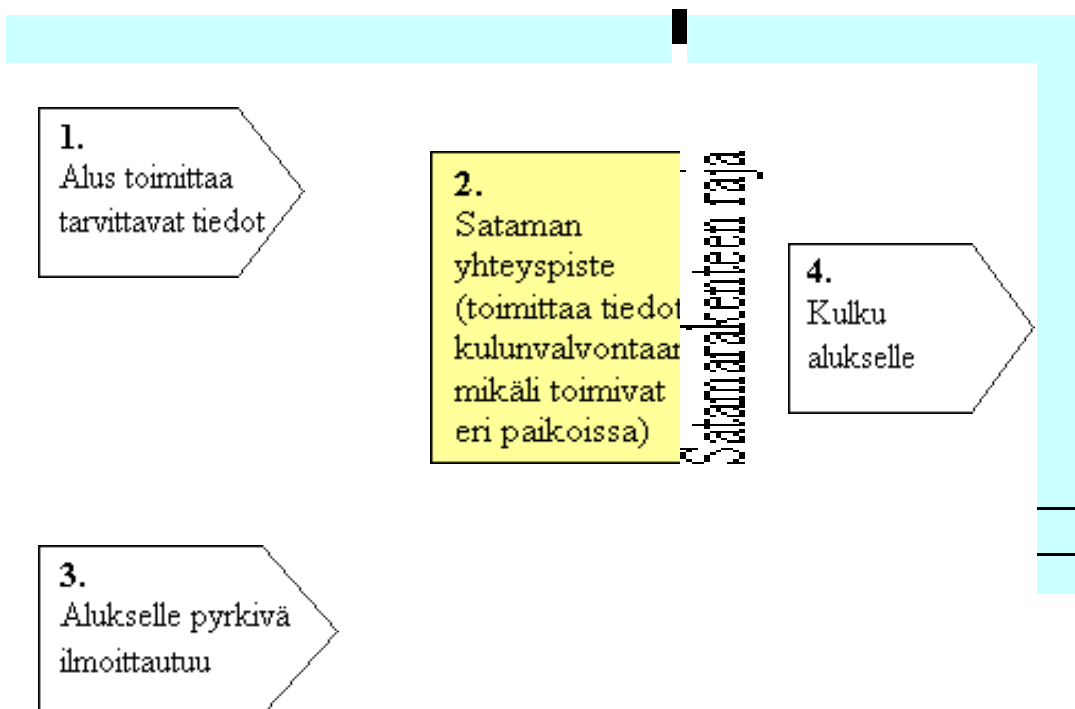
ISPS-säännöstö edellyttää, että kulkua satamarakenteeseen valvotaan. Satamarakenteen kulunvalvontaa tekevät ne, jotka on määrätty tehtävään satamarakenteen turvaorganisaation mukaisesti. Satamarakenteeseen pääsyä rajoitetaan eri turvatasoilla siten että sisäänpääsyyn tarvittavat edellytykset kiristyvät turvatason noustessa. Satamarakenteeseen pyrkivien on oltava valmiit osoittamaan henkilöllisyytensä (passi, ajokortti, tms.) ja hyväksyttävän syyn satamarakenteeseen pääsyyn. Henkilöllisyyttä ja vierailun tarkoitusta voi satamarakenteeseen pyrkivältä tai siellä oleskelevalta tuntemattomalta henkilöltä kuitenkin tiedustella kuka hyvänsä sataman alueella työskentelevä henkilö

sekä tarvittaessa evätä pääsy tai kehottaa poistumaan alueelta. Ainoastaan viranomaiset voivat poistaa henkilön alueelta voimatoimin.

ISPS -koodi edellyttää turvatasolla 1 satamarakenteeseen saapuvien lastinkuljetusvälineiden ja henkilöiden tunnistamista. Tunnistettu ajoneuvo tai henkilö voidaan päästää satamarakenteeseen ilman turvatarkastusta. Ennalta tunnistamattoman henkilön tai ajoneuvon pääsy satamarakenteeseen edellyttää vähintään tunnistamista ja käynnin tarkoituksen selvittämistä.

2A. Alusten henkilökunnan pääsy satamarakenteeseen ja alusten muonituksen, bunkrauksen, huollon tai muun toiminnan edellyttämät käynnit

Alus toimittaa tarvittaessa (esim. miehistönvaihdot, kohotettu turvataso) satama-alueen turvayhteyspisteeseen miehistöluettelon sekä tiedot muista odotettavissa olevista kävijöistä (nimi/yritys jne.) kulunvalvontaa varten. Kulunvalvonnan tarvitsemat tiedot ja oikeus kulkuun voivat vaihdella eri turvatasoilla ja eri satamarakenteissa. Lähtökohtana on, että ennalta ilmoitetulla vierailijalla on pääsy satamarakenteeseen.

2B. Matkustajat

Matkustusasiakirja on kulkulupa satamarakenteeseen.

2C. Satamarakenteeseen saapuvat lastinkuljetusajoneuvot ja muut kuljetusvälineet

Satamarakenteeseen lastia kuljettavien ajoneuvojen sisäänkäynnin menettelyt ovat satamakohtaisia ja ne on määritelty kunkin satamarakenteen turvasuunnitelmassa.

2D. Satamarakenteessa työskentelevä henkilökunta

Satamarakenteessa ei työskentele tunnistamattomia henkilöitä. Satamanpitäjä sekä muut satamarakenteessa toimivat yritykset vastaavat omien työntekijöidensä taustojen selvittämisestä ja alueella liikuttaessa mahdollisesti käytettävistä tunnistusvälineistä .

3. HENKILÖIDEN JA LASTIN TURVATARKASTUKSET

Satamarakenteen turvatoimia on pidettävä yllä aluksen ja sataman vuorovaikutuksen aikana. Turvatarkastus ei saa tarpeettomasti vaikeuttaa tai häiritä aluksella ja satamarakenteessa tapahtuvaa muuta toimintaa. Turvatarkastusten sisältöön ja kattavuuteen vaikuttavat satamarakenteen turvasuunnitelma, turvataso ja tilannekohtaiset tekijät.

Turvatasosta riippuen tai kun tilanne sitä muutoin edellyttää, voidaan tehdä alusten ja satamien turvalakiehdotuksen 10 §:n mukainen turvatarkastus sen ehkäisemiseksi, ettei vaarallisia esineitä käytettäisi laittomiin, alusta tai satamarakennetta taikka niissä olevia henkilöitä vahingoittaviin toimiin.

3A. Turvatarkastuksen kohteet ja tekijät

Kohteet

Turvatarkestus voidaan tehdä (alusten ja satamien turvalaki 8 § ja lain perustelut):

- alukselle, aluksen lastille, lastiyksiköille ja – alustoille,
- aluksen muonitukseen ja varustamiseen käytettäville tavaroille,
- satamarakenteeseen kuuluville rakennuksille, huone- ja säilytystiloille (paitsi asumiskäyttöön varatuille),
- matkustajalle,
- aluksella tai satamarakenteessa työskentelevälle
- muutoin satamarakenteessa oleskelevälle, erityisen syyn sitä edellyttäessä.

Tekijät

Alusten ja satamien turvalain 10 §:n mukaan turvatarkastuksen tekijöinä ovat valvontaviranomaiset (poliisi, tulli, rajavartiolaitos). Sen suorittajaksi voidaan kelpuuttaa myös henkilö, joka täyttää järjestyksenvalvojista annetun lain 10 §:ssä tarkoitettut järjestyksenvalvojaksi hyväksymiselle asetetut edellytykset tai joka on saanut lentoliikenteen turvatarkastustehtäviin vaadittavan koulutuksen ja kummassakin tapauksessa poliisi on tehtävään hyväksynyt. Satama voi myös sopia esim. vartiointiliikkeen kanssa turvatarkastusten tekemisestä. Järjestyksenvalvojavaltuuksin työskentelevällä ei ole oikeutta voimakeinojen käyttöön, ellei muusta lainsäädännöstä muuta johdu.

3B. Henkilöiden turvatarkastus

Turvatarkestuksen (alusten ja satamien turvalaki 8 §) tarkoituksena on tarkastaa metallinilmaisinta tai muuta teknistä laitetta käyttäen, ettei henkilöllä ole vaatteissaan tai muuten yllään taikka mukanaan vaarallisia esineitä. Matkustajaa voidaan myös haastatella tätä tarkoitusta varten. Aluksella tai

satamarakenteessa tarkastuksia tekevällä on oikeus ottaa pois tarkastuksessa tai muuten löydetty vaarallinen esine taikka aine, jonka hallussapito on muuten laissa kielletty. Poistetut esineet ja aineet on luovutettava poliisille ja, jollei siihen ole lain mukaan estettä, palautettava tarkastetulle henkilölle takaisin hänen poistuessaan alukselta taikka satamarakenteesta.

Alusten ja satamien turvalakiehdotuksen mukaan matkustajan turvatarkastus vastaa enintään **henkilöntarkastusta**. Henkilöntarkastus on pakkokeinolain käyttämä määritelmä, joka käsittää henkilön haastattelun, henkilöllisyyden tarkastuksen sekä sen tutkimisen, mitä henkilöllä on tavaroissaan, vaatteissaan tai muuten yllään (pakkokeinolaki 450/1987, 5 luku). Henkilöntarkastus eroaa **henkilönkatsastuksesta**, joka tarkoittaa pakkokeinolain 5 luvun 11 §:n mukaisten edellytysten täytyessä tehtävää, edellistä pidemmälle menevää henkilön fyysistä (sisä)tarkastusta, jonka tekemisestä päättää poliisi tai tullimies.

Turvatasolla 1 turvasuunnitelman toimivuutta ja turvaorganisaation toimintakykyä testataan ja ylläpidetään pistokokein, eli satunnaisesti kohdistettavin henkilöiden turvatarkastuksin.

3C. Lastin turvatarkastus

Satamarakenteeseen saapuvien lastierien asianmukaisuutta arvioivan turvatarkastuksen tekee se, joka on määrätty tehtävään satamarakenteen turvaorganisaation mukaisesti. Vain viranomaiset voivat tehdä itse lastiin kohdistuvia turvatarkastuksia. Lastierien turvatarkastukseen liittyvät yksityiskohtaiset ohjeet on kirjattu sataman turvasuunnitelmaan, eri turvatasojen tarkoittamat tarkastustoimet mukaan lukien .

Myös lastin osalta turvatasolla 1 turvasuunnitelman toimivuutta ja turvaorganisaation toimintakykyä testataan ja ylläpidetään pistokokein, eli satunnaisesti kohdistettavin lastin turvatarkastuksin.